

Către: Ministerul Energiei
În atenția Domnului Sebastian Burduja, Ministru

Referitor la: Strategia energetică a României 2025 - 2035, cu perspectiva 2050

Subscrisele Asociația WWF România, Declic, Bankwatch și 2 Celsius ca urmare a publicării pe site-ul **Ministerul Energiei** a documentului **Strategia Energetică a României** în data de 14 iunie 2024 și a lansării procesului de consultare publică pentru documentul strategic sus-menționat cu termen limită 13 iulie 2024, dorim să vă aducem la cunoștință observațiile noastre cu privire la organizarea procesului de consultare publică, la măsurile și acțiunile propuse în document pentru atingerea obiectivelor strategice, precum și la impactul de mediu al investițiilor propuse. Vă rugăm să ne comunicați modul în care acestea au fost luate în considerare în versiunea finală a documentului.

Observații generale privind formularea obiectivelor

Obiectivele sunt prea general formulate și nu pot fi măsurate pentru a putea analiza schimbarea produsă de această strategie. Deși sunt detaliate în capitole nu toate stabilesc ținte clare de atins. Se propun indicatori de măsurare, însă sunt formulați la modul general, fără starea actuală comparativ cu ținte:

- Obiectivul 1 - *Securitate energetică* - se menționează siguranța aprovizionării cu energie din producție internă. Cât din energia primară utilizată în prezent provine din import și unde ne propunem să ajungem în 2035?
- Obiectivul 2 - *Energie cu emisii scăzute de carbon* - este necesar să fie menționată starea actuală – cât din energia produsă în prezent provine din surse regenerabile și cât ne propunem să crească până în 2035? Aceste date sunt prezentate în strategie însă nu sunt formulate ca un obiectiv.
- Obiectivul 3 - *Eficiență energetică* - nu se menționează în document care este consumul energetic în prezent și la cât ne propunem să ajungem în 2035. Documentul face mai degrabă referire la eficiența energetică în industrie și nu analizează sectorul clădirilor.
- Obiectiv 4 - *Acces fizic la energie pentru toți consumatorii și accesibilitate financiară și competitivitate economică a energiei* - ce procent din consumatori nu au acces la energie și la cât ne propunem să ajungem? Care sunt costurile actuale cu energie, câți dintre consumatori nu își permit să plătească facturi și cum ne dorim să arate rezultatele? Aceste lucruri nu sunt menționate și nu pot fi măsurate.
- Obiectiv 5 - *Piețe de energie eficiente* – ce definește eficiența unei piețe și care sunt țintele propuse? Deși obiectivul propune indicatori de măsurare nu face referire cu cifre la starea actuală, astfel nu putem să știm dacă unii indicatori au fost îmbunătățiți sau nu.
- Obiectivul 6 - *Digitalizare, dezvoltarea rețelelor inteligente și securitate cibernetică* – care este nivelul digitalizării în prezent și unde ne dorim să ajungem? De exemplu câți operatori au sisteme SCADA, câți consumatori au contoare inteligente? Nu se menționează nimic despre securitatea cibernetică în descrierea obiectivului.

Strategia nu cuprinde un obiectiv dedicat procesului de tranziție justă, în ciuda faptului că în Nota de Fundamentare este menționat ca o parte integrantă procesului de decarbonizare, iar Planul Național Integrat Energie și Schimbări Climatice prevede elaborarea și adoptarea unei legi speciale privind procesul de tranziție justă, unde printre entitățile responsabile este listat și Ministerul Energiei. Considerăm urgentă instituționalizarea tranziției juste ca obiectiv distinct și strategic și explicitarea măsurilor ce urmează a fi luate de către Ministerul Energiei pentru a sprijini acest proces, precum și cooperarea cu alte autorități relevante pentru accelerarea măsurilor de sprijin dedicate celor mai afectați de tranziția către o economie decarbonizată.

Observații privind paradigma energetică

Analiza contextului menționează de mai multe ori provocări la adresa paradigmei actuale de producție și funcționare a sistemului în contextul dezvoltării energiilor regenerabile fluctuante (p. 19, p. 29). Astfel Strategia Energetică ar trebui să vină cu o paradigmă nouă, în care modul de gestionare și consum al energiei este adaptat noilor realități. Deși strategia a integrat mai multă stocare, digitalizarea rețelelor și implicarea consumatorilor în piața de energie, pare că în continuare se bazează pe metodele clasice de producție și distribuție. Creșterea considerabilă a gazului fosil în sistem arată că România nu iese din paradigma combustibililor fosili, ba chiar se bazează pe ei pe termen lung, crescând dependența față de aceștia. Totodată, prin noile tehnologii digitale se pot pune în practică sisteme de gestiune și fiscale pentru detensionarea rețelei, care nu sunt precizate în strategie – de exemplu demand-response, virtual power plants – care trebuie legiferate. În continuare comunitățile de energie au un aport nesemnificativ, deși pot fi o soluție importantă la problemele de rețea.

Strategia face pași în direcția democratizării sistemului energetic, însă integrează doar parțial și timid schimbările necesare pentru a ajunge acolo.

De asemenea, în analiză se mai precizează creșterea complexității domeniului „*în lumina legăturii tot mai strânse dintre energie și climă*” (p. 73). Pentru că au intervenit într-adevăr schimbări majore în planificarea energetică, este necesară o structură de guvernare diferită. Astfel, considerăm utilă înființarea unui Minister care să gestioneze atât schimbările climatice cât și tranziția energetică și să abordeze ambele subiecte în mod integrat, inclusiv alte domenii care afectează schimbările climatice. De asemenea, este nevoie de adoptarea țintelor printr-o Lege a Climei, ca aceasta să fie obligatorie și pentru viitoarele legislaturi și asumate de toți actorii politici

Observații obiective specifice

Utilizarea gazelor fosile

OS 1.2. REDUCEREA SAU ELIMINAREA DEPENDENȚELOR DE RESURSE ENERGETICE PRIMARE DIN IMPORT

Conform acestui obiectiv, este de dorit ca România să devină complet independentă energetic de importurile de gaz fosil și un exportator net începând cu 2027. Considerăm că

România nu se poate desprinde complet de importurile de gaz fosil, chiar și cu punerea în exploatare a noilor capacități. Este nevoie de păstrarea unei capacități de import pentru perioadele în care consumul depășește capacitatea de extracție. De asemenea, capacitățile noi de exploatare, în speță Neptun Deep, vor crește dependența României de combustibili fosili. Conform proiectului, acesta va extrage 8 miliarde mc/an. Totodată, în capitolul III la p. 28 se precizează că producția internă existentă de gaz fosil se așteaptă să scadă până în 2035. Ar trebui menționată o estimare a scăderii producției de gaz fosil din sursele existente și analizată pe baza lor nevoia reală de a deschide noi exploatări. Conform experților de la Agenția Internațională pentru Energie¹, începând cu 2021 nu mai este nevoie de noi exploatări de combustibili fosili pentru a atinge dezideratul de neutralitate climatică.

Totuși în România se planifică creșterea consumului peste capacitatea de producție a acestor noi rezerve. La pagina 40, în analiza contextului, se menționează creșterea consumului de gaz fosil în România, odată cu introducerea noilor capacități de producție a electricității pe gaz, extinderea rețelelor de distribuție a gazului și dezvoltarea industrială. Cu toate acestea, nu se preconizează în strategie cu cât va crește acest consum. Conform noului Plan de Dezvoltare al Transgaz², consumul de gaz se așteaptă să fie dublat până în 2030, de la 10 mld mc la 20 mld mc. Această creștere nu este aliniată la politica UE de reducere a consumului de gaz și evitarea unor active nerecuperabile prin construirea centralelor noi. În plus este neclar cum poate exploatarea gazelor din Marea Neagră garanta un cost mai mic al gazului fosil (așa cum se menționează la p. 40), având în vedere că România este interconectată la piețele europene care influențează prețul. Creșterea costului gazului în 2022, pe fondul războiului din Ucraina și reducerea livrărilor de gaze din Rusia, a afectat masiv economia României, deși o mare parte din sursele de gaz erau și atunci interne. Așadar nu se poate asuma o reducere a costurilor odată cu începerea acestei exploatări.

Aceste proiecte vor conduce și la creșterea emisiilor de CO₂, al impactului climatic, și al dependenței de gaze fosile. Conform unui studiu Greenpeace, doar proiectul Neptun Deep va fi responsabil de 10 milioane de tone CO₂ pe an³, care vor fi raportate în contul României dacă acest gaz va fi consumat domestic. Și, după cum se preconizează, așa se va întâmpla, pentru că planurile din strategie duc la creșterea masivă a consumului de gaze.

De asemenea, nu vedem scenariul în care România va putea să devină exportator net de gaz și garant al securității energetice regionale, pe fondul creșterii consumului intern. România ar trebui să se concentreze pe reducerea dependenței de gaze fosile, nu pe creșterea acesteia. Astfel considerăm că o strategie energetică diferită – cu mai mult focus pe regenerabile, integrarea lor și pe scăderea consumului de gaz laolaltă cu investiții în eficiență energetică ar putea conduce la o nevoie mai scăzută de gaze fosile în viitor.

1

<https://www.theguardian.com/environment/2021/may/18/no-new-investment-in-fossil-fuels-demands-top-energy-economist>

2 <https://www.transgaz.ro/sites/default/files/PDSNT%202024-2033.pdf>

3

<https://www.greenpeace.org/romania/articol/9523/amprenta-de-carbon-a-proiectului-neptun-deep-intre-vis-si-realitate/>

OS.1.3. MENȚINEREA UNUI MIX ENERGETIC DIVERSIFICAT ȘI A ADECVANȚEI SECTORULUI ENERGETIC

OS 2.2.1 ÎNLOCUIREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE DE ENERGIE ELECTRICĂ POLUANTE CARE VOR IEȘI DIN EXPLOATARE CU CAPACITĂȚI NOI, EFICIENTE ȘI CU EMISII REDUSE

OS. 1.3. menționează înlocuirea capacităților de producție care vor ieși din exploatare cu unele noi. Ar trebui adusă mai multă claritate cu privire la ce capacitate va fi înlocuită și pe ce tip de combustibili, iar strategia trebuie corelată cu obiectivele din PNIESC. Trebuie precizat ce capacități vor fi înlocuite, care vor fi reabilitate și care scoase din funcțiune (în MW). Considerăm că termocentralele actuale pe combustibili fosil (căbune și gaz) nu ar trebui înlocuite 1 la 1 cu unele tot bazate pe gaze fosile, ci o mare parte din acestea ar trebui înlocuite cu energie regenerabilă. Un obiectiv similar este abordat la OS 2.2.1., deci unele subiecte sunt repetitive și devin redundante. Este relevant de comentat aici și afirmația din introducere (p.1) „*tranziția treptată de la utilizarea combustibililor fosili la surse de energie regenerabilă și/sau cu emisii scăzute de carbon, utilizând gazul natural drept combustibil de tranziție*”. Considerăm că tranziția de la combustibili fosili nu se poate face cu un alt combustibil fosil. Tranziția de la combustibili fosili ar presupune o reducere treptată a utilizării și dependenței față de aceștia, cât și scăderea sprijinului financiar public. Or, în România se preconizează o dublare a consumului de gaz fosil până în 2030 și creșterea producției. Aceste activități nu sunt coerente cu obiectivul de tranziție asumat, iar Comisia Europeană a recomandat României să reducă consumul de combustibili fosili și să elimine treptat subvențiile publice pentru aceștia⁴. Ar trebui ca strategia să se bazeze pe o reducere a consumului de combustibili fosili până în 2030 și planificarea unei eliminări treptate a gazului fosil din mixul energetică după 2030. Considerăm că este nevoie de o reducere drastică a capacităților noi planificate în termocentrale. O modelare recentă arată că România își poate îndeplini țintele și menține securitatea energetică dacă va construi doar 1000 de MW noi în centrale pe gaze⁵ față de 3500 de MW adiționali cât sunt planificați în prezent⁶, cu condiția să investească mai mult în energie regenerabilă și stocare.

OS 1.5.2. GAZE NATURALE: CONSOLIDAREA REȚELELOR DE TRANSPORT ȘI DISTRIBUȚIE

OS 4.2. CREȘTEREA GRADULUI DE RACORDARE A CONSUMATORILOR CASNICI ȘI INDUSTRIALI LA REȚEAUA DE DISTRIBUȚIE A GAZELOR NATURALE

4

https://commission.europa.eu/document/download/4da570e0-7dfd-47ea-a1d1-b8c677d3adf7_en?file_name=Recommendation_draft_updated_NECP_Romania_2023.pdf p. 4 recomandarea 14

5

https://www.enpg.ro/wp-content/uploads/2024/06/Modelling-of-the-Romanian-electricity-sector_REKK-Technical_Report_FINAL_June2024.pdf

⁶ 430 MW Iernut, 475 MW Turceni, 850 MW Ișalnița, 1700 MW Mintia

Deși titlul OS 1.5.2. menționează și distribuția de gaze, descrierea nu face nicio referire la acestea. De asemenea, trebuie luat în considerare faptul că noul regulament european pentru Proiectele de interes Comun nu mai permite finanțarea rețelelor de transport gaze. Rețele de distribuție gaze sunt tratate într-un obiectiv separat OS 4.2. Considerăm că acest obiectiv ar trebui să fie analizat din perspectiva impactului, pentru că va conduce la creșterea masivă a consumului de gaz și emisii, plus o presiune financiară suplimentară datorită taxării gazului fosil în sectorul rezidențial prin implementarea ETS 2. Această politică va conduce la creșterea prețului gazului, cu impact asupra celor mai vulnerabili, exact comunitățile rurale în care sunt planificate extinderile. Așadar nu considerăm extinderea rețelelor de distribuție a gazelor o resursă vitală pentru consumatori, ci mai degrabă o povară suplimentară. Aceste planuri ar trebui reconsiderate.

Încălzire și răcire

OS 3.1. ABORDAREA INTEGRATĂ A SECTORULUI DE ÎNCĂLZIRE ȘI RĂCIRE CENTRALIZATĂ A CLĂDIRILOR, CU COORDONAREA PROIECTELOR DE INVESTIȚII PE ÎNTREG LANȚUL VALORIC

Obiectivul nu stabilește care este rolul resurselor regenerabile pentru încălzirea centralizată și care va fi ponderea gazului fosil. De asemenea, ar trebui menționat ce capacitate în cogenerare va fi reabilitată și câtă închisă definitiv față de situația actuală. Ar trebui luat în considerare un mix energetic, care să includă pompe de căldură industriale și panouri solare.

Continuarea cogenerării pe bază de gaze fosile fără nicio altă sursă regenerabilă și extinderea rețelelor de gaze vor duce la creșterea dependenței de gaz, și o dublă tranziție, mult mai costisitoare. Ar trebui ca România să își îndrepte atenția către pompe de căldură industriale, geotermal, solar, stocare sezonieră pentru sistemele centralizate. Cu toate că pentru încălzire se menționează la p. 32 soluții pentru pompe de căldură de mare capacitate, combinate cu cogenerare de înaltă eficiență, în strategie nu se propun măsuri concrete pentru adoptarea unor astfel de sisteme. Luând în considerare numărul semnificativ de locuințe colective din România (condominiu) neracordate la un sistem centralizat, considerăm necesară introducerea unor măsuri complementare celor ce vizează sectorul de încălzire/răcire centralizată pentru încurajarea adopției tehnologiilor de producție de energie regenerabilă la nivel de bloc/comunitate urbană, în corelare cu procesul de adaptare a legislației privind comunitățile de energie.

Cu privire la energia geotermală, la p. 25 se menționează că pentru dezvoltarea geotermalului au fost identificate zone precum vestul Transilvaniei, nordul Bucureștiului, la nord de Râmnicul Vâlcea și în jurul localității Țândărei. Considerăm că potențialul geotermal ar trebuie în continuare prospectat. Datele de după anii 2000 arată zone potențiale nementionate în strategie, precum Craiova, Slatina, Tg. Jiu, Slobozia⁷.

Pagina 41 menționează dezvoltarea de sisteme centralizate de încălzire H2Ready. Hidrogenul nu este fezabil economic pentru utilizarea pentru încălzire sau producerea

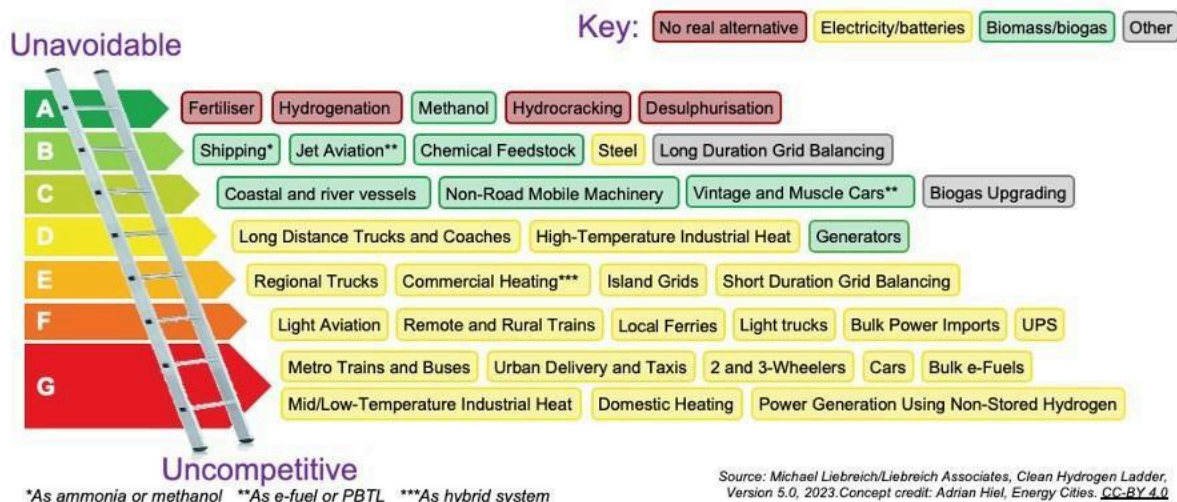
⁷ https://bankwatch.ro/wp-content/uploads/2023/07/brosura-geotermal_online.pdf p 7

electricității. Scara Hidrogenului⁸ indică utilizări necompetitive pentru necesarul de temperaturi mici și medii, practicate în unele industrii și încălzirea rezidențială, dar și pentru generarea de electricitate. De asemenea, există riscul ca centralele modernizate pentru a utiliza hidrogen, să folosească de fapt în continuare gaz fosil din cauza prețului mult mai mare al hidrogenului verde sau să devină active nerecuperabile⁹. Tranziția centralelor la hidrogen nu este una credibilă.

Hydrogen Ladder 5.0

Liebreich Associates

Pentru crearea satelor autonome energetice este nevoie de stabilirea unor ținte concrete și a combustibililor vizați. P.4.6.1 Dezvoltarea satelor autonome energetice nu are descriere detaliată a acestei propuneri în cadrul draftului pus în consultare. Mai mult decât atât, indicatorii listați nu cuprind o estimare cantitativă a rezultatelor acestei propuneri de program – i.e. câte sate autonome energetice vor fi dezvoltate. În plus, pentru operaționalizarea acestor structuri (sate autonome energetice, comunități locale de energie, etc.) nu a fost menționat în cadrul Planului de acțiune pentru implementarea strategiei energetice naționale un indicator dedicat revizuirii și completării legislației naționale în vigoare cu prevederi care sprijină crearea acestor structuri autonome.

OS 4.3. ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA ENERGIE TERMICĂ ÎN SISTEM DISTRIBUIT SAU INDIVIDUAL

Acest obiectiv vizează implementarea încălzirii individuale pe bază de peleți sau biocombustibili, infrastructură pentru biomasă sustenabilă, energia solară, micro-rețele de cogenerare și facilitarea accesului la finanțare. Totuși, nu menționează deloc adoptarea pompelor de căldură la nivel individual deși acestea sunt parte din strategia energetică. Este nevoie de campanii de informare și programe de finanțare pentru aceste tehnologii.

Cu toate că în strategie se menționează interzicerea boilerelor pe gaze naturale în 2040 și necesitatea adoptării încălzirii electrice (p. 60), extinderea masivă a rețetelor de gaze este în

⁸ <https://www.liebreich.com/hydrogen-ladder-version-5-0/>

⁹ <https://www.enpg.ro/wp-content/uploads/2024/06/Modelling-of-the-Romanian-ele>

continuare susținută. Ar trebui ca România să își îndrepte mai mult atenția către pompe de căldură, colectoare solare și biomasă sustenabilă pentru încălzirea individuală.

Pentru cetățenii care în prezent se încălzesc cu lemne de foc (peste jumătate dețin sobe cu randament sub 30% cf. strategiei – p. 62) considerăm că o soluție tranzitorie până la electrificarea sectorului Î&R este eficientizarea sistemelor de încălzire pe biomasă și o trasabilitate mai bună a lemnului. Extinderea rețelelor de gaz nu este o soluție potrivită, așa cum am arătat mai sus.

La pagina 41 se ridică problema consumului mare de electricitate al pompelor de căldură – se estimează că pentru un milion de pompe de căldură este nevoie de un necesar instantaneu de 4.000 MW și se propune utilizarea unor sisteme hibrid cu pompe de căldură și centrale pe gaz. Totodată la p. 55 se menționează că „*utilizarea crescută a pompelor de căldură, colectoarelor solare termice și hidrogenului verde va determina o creștere a ponderii SRE-Î&R la 75,8% în 2050*”. Considerăm că injectarea hidrogenului în rețele și utilizarea lui pentru încălzirea individuală este mult mai ineficientă decât utilizarea pompelor de căldură, acestea din urmă folosesc de 6 ori mai puțină energie decât hidrogenul pentru a genera aceeași cantitate de căldură și de 4 ori mai puțină decât centralele pe gaze¹⁰. Așadar, considerăm că acestea ar trebui mai degrabă încurajate atât la nivel individual cât și la nivel centralizat. Considerăm că încurajarea unor sisteme hibrid cu gaze fosile va duce la costuri mult mai ridicate de CAPEX pentru consumatorul individual. Acestea ar trebui luate în considerare doar pentru decarbonizarea clădirilor care dețin deja centrale pe gaze, nu să devină o normă de adoptare. Mai ales în cazul locuințelor unifamiliale, se pretează mai degrabă pompe de căldură și sistem fotovoltaic cu stocare, care ar reduce acesta presiune asupra sistemului.

OS 3.2 DIMINUAREA PIERDERILOR DE ENERGIE DIN REȚELELE DE TRANSPORT ȘI DISTRIBUȚIE ENERGIE

Deși obiectivul menționează pierderi de energie în rețeaua de gaze, nu clarifică care sunt acestea și nu le cuantifică. De altfel, nu se face deloc referire, în întreaga strategie, la reducerea emisiilor fugitive de metan pentru care companiile din România vor fi obligate să pună în practică tehnici de măsurare și reducere în întreaga infrastructură de gaze. Un studiu 2Celsius¹¹ arată că reducerea emisiilor de metan din infrastructura de petrol și gaze pot aduce câștiguri de 160-230 milioane euro pe an.

De asemenea, considerăm că acest obiectiv ar trebui să conțină țintele specifice din Strategia de Renovare pe Termen lung pentru eficientizarea energetică a clădirilor. Nici la acest aspect nu face referire strategia, deși este un mod important de economisire a energiei, în special a celei termice.

¹⁰

https://bankwatch.ro/wp-content/uploads/2023/01/WWF_Romania_si_Bankwatch_Analiza_Hidrogen.pdf

¹¹

https://2celsius.org/wp-content/uploads/2023/11/2Celsius_Noieembrie_2023_Analiza_PG_Oportunitate_Reducere_Emisii_Metan.pdf

Energie regenerabilă/mix energetic

OS 2.1.1. CREȘTEREA PONDERII SRE ÎN MIXUL ENERGETIC PRIN CAPACITĂȚI NOI DE GENERARE DIN SURSE REGENERABILE

Acest obiectiv menționează țintele României pentru ponderea SRE în consumul final brut de energie pentru 2035 – 41,1% și pentru 2050 – 86,1%. Considerăm că ar trebui inclus aici și obiectivul pentru 2030, aceasta fiind borna stabilită la nivel european. Ținta stabilită pentru 2035 ar trebui deja atinsă în 2030. Acesta este menționat la p. 54, în analiza contextului „*țintă intermediară de 36,2% până în 2030*”. Ținta de 36,2% a energiei regenerabile în 2030 este mult prea scăzută față de cea stabilită la nivel european, de cel puțin 42%, iar Comisia Europeană recomandă României pentru 2030 o țintă mai ambițioasă de 41%. Considerăm că se pot aduce îmbunătățiri în sectorul Î&R unde exista mult potențial. Și pentru generarea energiei electrice este încă loc de îmbunătățit, dacă se vor construi mai puține centrale pe gaze și se va lua în serios la flexibilizarea rețelelor și digitalizarea.

Recomandăm ca țintele strategiei energetice să fie aliniate cel puțin cu recomandările Comisiei Europene în varianta finală a strategiei energetice, pentru a asigura un progres consistent și ambițios în tranziția energetică a României.

La secțiunea dedicată indicatorilor (p. 141), se impune completarea cu un indicator care să măsoare numărul de MW finanțați și instalați prin programele de finanțare existente, defalcat pe fiecare sursă de energie. Mai mult decât atât, este necesară instituirea unui sub-obiectiv specific dedicat creării zonelor de accelerare a proiectelor de energie regenerabilă, astfel cum este prevăzut în Directiva RED III. Potrivit actului normativ european, statele membre trebuie să identifice zonele de implementare rapidă a SRE până la 21 mai 2025, oferind în acest fel o predictibilitate crescută eforturilor investiționale în acest sector, precum și o atenție sporită zonelor sensibile sau cu valoare ridicată din punct de vedere al biodiversității. În implementarea acestui efort, este indicat ca Ministerul Energiei să colaboreze cu alte autorități relevante pentru acest proces, prin crearea unui grup de lucru interinstituțional.

Obiectivul mai menționează atingerea țintelor prin creșterea capacității instalate de producere a energiei din surse hidroenergetice, eoliene și solare și geotermale, precum și prin electrificarea parțială a sistemelor de încălzire și răcire. Însă la p. 23 se confirmă faptul că România nu mai poate dezvolta proiecte hidroenergetice în mod sustenabil: „*Estimările actuale privind potențialul tehnico-economic amenajabil, diminuat în urma reglementărilor în vigoare pentru protecția mediului, arată că față de cei 40,5 TWh/an energie estimată în 1990, în 2021 potențialul tehnico-economic amenajabil s-a redus la circa 10,30 TWh/an.*” Având în vedere aceste date, considerăm că strategia nu ar trebui să mai includă noi capacități de dezvoltare a centralelor hidroenergetice. În prezent România produce 18 TWh/an din hidroenergie, deci conform datelor prezentate de strategie ne-am depășit cu mult limita de sustenabilitate. Considerăm că nu ar mai trebui deschise alte amenajări hidroenergetice față de cele existente. De asemenea, la p. 29 se amintește de investițiile Hidroelectrica, printre care 200 MW de capacități noi și finalizarea unor capacități hidroelectrice începute. Construirea hidrocentralelor în arii protejate este o practică care trebuie să înceteze urgent, acestea distrug habitate valoroase și surse naturale de captare a

carbonului. Ariile protejate ar trebui extinse, nu micșorate, conform legii restaurării naturii votată în Februarie 2024 de Parlamentul European¹².

Strategia menționează prevederile OUG nr. 175/2022 pentru stabilirea unor măsuri privind obiectivele de investiții pentru realizarea de amenajări hidroenergetice în curs de execuție - și se bazează pe un scenariu care presupune finalizarea mai multor investiții în curs în diferite stadii de realizare. Deși nu sunt menționate punctual, este cunoscut faptul că printre aceste investiții se numără și investiții precum amenajarea din Defileul Jiului sau cea de pe râul Răstolița care sunt investiții cu un impact negativ semnificativ pentru mediu. Mai mult, amintim că acest tip de investiții nu respectă principiul DNSH (do no significant harm) din perspectiva riscurilor de mediu și climă. Daunele provocate în urma finalizării unor astfel de proiecte vor fi disproporționate raportat la beneficiile modeste aduse în sectorul energetic. Finalizarea unor proiecte hidroenergetice vechi, planificate cu zeci de ani în urmă și abandonate de-a lungul timpului din motive economice, de profitabilitate, de eficiență și impact major asupra mediului, nu poate reprezenta o componentă serioasă a unei viziuni energetice sustenabile. În acest sens, considerăm că, strategia energetică nu trebuie să se bazeze pe astfel de scenarii / investiții distructive, ci ar trebui să se orienteze spre proiecte de re tehnologizare și soluțiile de stocare prin pompaj, în locații cu impact redus. În România, potențialul de re tehnologizare a centralelor hidroelectrice este semnificativ, putând aduce beneficii majore în eficiență și în performanță. Procesul ar trebui să implice soluții win-win care presupun modernizarea echipamentelor și adoptarea de tehnologii avansate pentru a crește producția de energie alături de soluții de îmbunătățire a măsurilor de mitigare a impactului asupra mediului precum tehnologii mai prietenoase cu fauna, pasaje de pești eficiente etc.

Cu privire la graficul *Traietoria ponderii SRE, per tip de combustibil, în consumul final brut* prezentat în cadrul acestui obiectiv, menționăm că utilizarea unei cantități atât de mare de hidrogen – 25% din ponderea SRE în 2040 - nu este credibilă, mai ales că România nu are planificate capacități de producție substanțiale, iar hidrogenul verde este costisitor. Acest lucru ar însemna importuri masive de hidrogen, care, conform capitolului privind securitatea energetică, nu ar fi de dorit. De asemenea, trebuie prevăzute capacități dedicate de energie regenerabilă pentru producția hidrogenului, care ar fi mai eficient de utilizat direct în electrificare. Totodată, considerăm că ar trebui menționate măsurile pentru atingerea țintelor privind adopția pompelor de căldură, 11% din consumul final brut în 2025 (practic într-un singur an) și 13% în 2030. În prezent nu există niciun stimulent pentru pompe de căldură, deci aceste ținte nu sunt credibile. De asemenea acest grafic ar trebui să conțină și situația din prezent pentru a putea măsura impactul.

Conform graficului *Traietoria estimată pentru capacitatea instalată de producere a energiei electrice*, România va ajunge în 2030 la 5 GW de capacitate instalată pe gaze fosile, dar acesta nu arată situația din prezent. Conform unui capitol anterior, în 2024 România are o capacitate instalată de 2.2. GW în prezent (p.28). Considerăm că această creștere nu este sustenabilă și va contribui la creșterea emisiilor de carbon. Apoi, trecerea acestora la

---

¹² statele membre trebuie să restaureze cel puțin 30% din habitatele acoperite de noua lege (de la păduri, pajiști și zone umede până la râuri, lacuri și albiile de corali) dintr-o stare proastă la bună până în 2030, crescând la 60% până în 2040 și 90% până în 2050.

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240223IPR18078/nature-restoration-parliament-adopts-law-to-restore-20-of-eu-s-land-and-sea>

hidrogen nu este credibilă din punct de vedere economic. Astfel, recomandăm creșterea țintelor pentru SRE și adăugarea stocării în detrimentul centralelor pe gaze. Totodată, instalarea unui GW de nuclear nu pare a fi fezabilă până în 2030. Proiectele 3 și 4 sunt întârziate și este dovedit că realizarea unei centrale nucleare durează mai bine de 10 ani. De asemenea, cu privire la ținta de solar auto, aceasta este deja depășită, existând o capacitate instalată a prosumatorilor de 1,4 GW în 2024. Deci aceasta va fi semnificativ mai mare de 1 GW până în 2030. Această țintă trebuie să fie mai ambițioasă în conformitate cu potențialul național care trebuie analizat. Cu privire la țintele pentru 2040, vă rugăm să precizați dacă în capacitatea SRE instalată este inclusă și capacitatea necesară pentru producția hidrogenului menționat în graficul anterior și care este aceasta.

Tot în cadrul acestui obiectiv este abordat și sectorul încălzirii și răcirii. Astfel se propune ca *„pe lângă cogenerarea de înaltă eficiență se vor folosi și alternative precum: producția pe bază de biomasă în urbanul mic; sursele regenerabile alternative de încălzire pentru locuințele individuale și ansamblurile noi de locuințe; alternative de cvartal din surse regenerabile; soluții individuale sau colective de tipul pompelor de căldură (fie de sine stătătoare, fie în configurație „hibrid”, împreună cu o centrală pe gaz în condensare), sau a panourilor termice și solare” și că „este necesară instalarea a câte 10 MW de capacități noi de cogenerare pe biomasă în fiecare an până în 2050”*. Pentru o imagine completă, ar trebui menționate sursele de energie regenerabile pentru locuințe individuale și ansamblurile noi de locuințe, dar și cum va fi urmărită sustenabilitatea biomasei utilizată în urbanul mic. De asemenea, această abordare nu ia în considerare faptul că încurajarea utilizării biomasei forestiere pentru bioenergie va duce la o disponibilitate redusă și la creșterea prețului lemnului de foc. Acest lucru va afecta negativ populația care depinde de lemnul de foc pentru încălzire și care se confruntă deja cu sărăcia energetică, exacerbând astfel acest fenomen. Utilizarea biomasei pentru energie nu poate fi considerată neutră din punct de vedere climatic, subliniind decalajul dintre emisiile eliberate prin ardere imediată și sechestrarea lentă a carbonului în biomasa vie. Astfel, este esențial ca utilizarea biomasei să fie echilibrată și combinată cu măsuri de reducere a consumului de căldură, electricitate și combustibili. Printre recomandări se numără disponerea și controlul utilizării exclusive a lemnului de foc cu umiditate redusă și stimularea legislativă și financiară a tranziției către surse alternative de încălzire, cum ar fi pompele de căldură (după modelul statelor Europene de Nord, precum Norvegia sau Suedia) și precum și investițiile în rețele inteligente de electricitate descentralizate și în tehnologii de energie regenerabilă la nivel de gospodărie și comunitate.

În perspectiva anului 2040, biomasa solidă ar trebui să aibă un rol limitat în sistemul energetic, fiind utilizată doar biomasa secundară cu impact redus asupra mediului. Până în 2050, utilizarea lemnului de foc la nivel de gospodărie ar trebui să scadă semnificativ, datorită renovărilor energetice profunde și a utilizării surselor alternative de încălzire. Implementarea unor scheme financiare adaptate pentru comunitățile vulnerabile și dependente de resursele forestiere este esențială pentru a sprijini tranziția energetică, reducând astfel presiunea asupra pădurilor și asigurând un consum sustenabil de resurse.

În privința centralelor hibrid, acestea nu ar trebui încurajate (vezi comentariu anterior de la Î&R). Pentru încălzirea regenerabilă, ar trebui luate în considerare metode de stocare a

căldurii. Exista proiecte inovatoare în Europa de utilizare a bateriilor cu nisip¹³, o sursă de stocare eficientă cu impact redus de mediu care poate stoca energia regenerabilă din golurile de sarcină. Legat de această temă apare graficul *Traietoria estimată a ponderii SRE în consumul final brut de energie în sectorul încălzire și răcire, per tip de combustibil*. Vă rugăm să precizați ce tip de combustibil va fi utilizat pentru a acoperi restul de 25% rămas pentru necesarul de încălzire.

OS 4.5.1. DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI DESCENTRALIZATE DE ENERGIE ȘI A AUTOPRODUCȚIEI

Obiectivul menționează că „*scopul este atingerea unei ținte de 2,5 GW capacitate totală instalată a prosumatorilor în 2030*”. Aceasta cantitate nu se reflecta în graficul de la OS 2.1.1. În plus nu reflectă ultimele decizii ale guvernului care obligă prosumatorii să instaleze stocare. Pentru o gestionare mai eficientă a acestora, prosumatorii trebuie organizați în comunități energetice digitalizate, în centrale virtuale (virtual power plants) și micro-grids.

Consumator vulnerabil

OS.4.1. ACCESUL LA ENERGIE ELECTRICĂ PENTRU TOȚI CONUSMATORII

Se are în vedere crearea de comunități energetice, în special care să țintească consumatorii aflați în sărăcie energetică. Apreciem această inițiativă însă considerăm că obiectivul este lipsit de însemnătate dacă nu propune ținte clare, de exemplu câte persoane beneficiare sau câte comunități energetice își propune România până în 2030. Până la implementare, este oricum nevoie de măsuri legislative suplimentare, pentru că în acest moment comunitățile energetice nu pot fi create în România. De asemenea, credem că ar trebui vizați și prosumatorii existenți și viitori. Organizarea lor în comunități energetice va facilita și gestionarea lor și integrarea mai ușoară în rețea.

OS 4.5. ASIGURAREA ACCESIBILITĂȚII COSTURILOR PENTRU CONSUMATORII CASNICI

OS 4.5.2. COLABORARE INSTITUȚIONALĂ TRANS-SECTORIALĂ PENTRU COMBATEREA SĂRĂCIEI ENERGETICE

Obiectivul menționează că „*România își propune să stopeze în cel mai scurt timp posibil creșterea sărăciei energetice și, pe o perioadă de timp de zece ani, să reducă la jumătate toți indicatorii specifici de măsurare a acesteia, față de nivelul anului 2022, printr-o abordare interdisciplinară, interinstituțională și țintită a acesteia*”. Considerăm că pentru o implementare eficientă este nevoie de stabilirea unor indicatori concreți și măsurabili, dar și de stimulente financiare în afara plăților directe, cum ar fi programe integrate de eficientizare energetică a locuințelor și schimbarea surselor de căldură. În acest context, este esențial ca obiectivele strategice fundamentale și operaționale să reflecte o abordare mai ambițioasă și să includă măsuri concrete de protecție a consumatorului vulnerabil, extinderea accesului la energie și implementarea unor politici de mediu corespunzătoare. Protecția consumatorului

vulnerabil trebuie realizată prin ajutoare sociale adecvate și reglementarea statutului acestuia, pentru a asigura o protecție reală și echitabilă a consumatorilor vulnerabili.

Până acum s-au oferit doar subvenții la combustibili și a fost în vigoare schema de plafonare, valabilă până în 2025 (vezi p. 63), care este disponibilă pentru toți consumatorii. Credem că aceasta măsură ar fi trebuit să fie deja încheiată pentru că prețurile și-au revenit la normal, iar plafonarea afectează competitivitatea din piață. Aceste măsuri ar trebui îndreptate specific doar către consumatorul vulnerabil.

Pentru OS 4.5.2 corelat cu P.4.5.2. este nevoie de stabilirea de ținte intermediare și definirea responsabilităților și a ministerelor vizate. Trebuie luat în considerare faptul că acest grup de lucru interinstituțional este deja creat sau urmează a fi oficializat la nivelul Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene ca instituție responsabilă cu programarea noului Fond Social de Climă și cu elaborarea Planului Național Social de Climă. Acest din urma document programatic este destinat identificării contextului național privind sărăcia energetică și a măsurilor și politicilor necesare pentru a trata într-un mod integrat și eficient acest fenomen. Crearea unui alt grup de lucru interinstituțional și la nivelul Ministerului Energiei poate crea o povară administrativă suplimentară și ar dubla inutil eforturile deja demarate. Este astfel imperioasă colaborarea constantă și transparentă cu MIPE și celelalte instituții cu atribuții în politicile privind sărăcia energetică.

Rețele electrice și digitalizare

OS 1.5.1. ENERGIE ELECTRICĂ: CONSOLIDAREA REȚELELOR DE TRANSPORT ȘI DISTRIBUȚIE CU SCOPUL DE A ASIGURA PARAMETRII TEHNICI NECESARI DE BUNĂ INTERCONEXIUNE CU INFRASTRUCTURA ENERGETICĂ TRANS-EUROPEANĂ

Deși se menționează în titlul obiectivului, nu se regăsesc detalii despre rețelele de distribuție și măsuri pentru integrarea energiei regenerabile. Ar trebui făcută o analiză a supraîncărcării rețelelor pentru investiții targetate acolo unde este cea mai mare nevoie. De asemenea, la p. 34 se menționează că este nevoie de investiții de 15 mld. Euro în rețele de distribuție, însă pe parcursul strategiei nu se identifică surse de finanțare sau soluții de dezvoltare.

OS 6.1 IMPLEMENTAREA CONTOARELOR INTELIGENTE

Se propune implementarea contoarelor inteligente la scară largă, însă nu este menționată nicio țintă de atins până în 2030/35. De altfel, strategia energetică nu face nicio trimitere la stadiul actual de implementare a contoarelor inteligente. Acestea sunt cruciale pentru flexibilizare și digitalizarea rețelei. Fără ele investițiile în SCADA și AI sunt inutile.

OS.6.2 DEZVOLTAREA ȘI INTEGRAREA SISTEMELOR SCADA ȘI IA

Nu se propune o țintă de atins și nici nu se analizează situația actuală. Câte companii din sistemul energetic au acum implementate aceste tehnologii? Cum se folosesc? Unde ar fi eficient să fie implementate mai întâi? Care sunt costurile?

De asemenea, implementarea acestor tehnologii ar trebui considerată o soluție crucială de flexibilizare a rețelelor și integrarea SRE.

Stocarea electricității

OS 2.3 STOCARE ENERGIE ELECTRICE

Salutăm stabilirea unui obiectiv mai ambițios pentru stocare, de 1,5 GWh până în 2035. Însă ar trebui menționat cât se intenționează să se stocheze prin pompaj și cât în baterii. De asemenea, ar trebui luate în considerare și ultimele inovații în materie de stocare cum ar fi bateriile cu nisip sau stocarea gravitațională la adâncime, pretabila în fostele zone miniere¹⁴ sau în turnurile miniere pentru care România a început deja o prospectare¹⁵. România ar trebui să ia în considerare investiții de cercetare dezvoltare în aceste tehnologii mai degrabă decât în descoperirea de hidrogen natural (vezi OS 2.2.2), unde cercetarea este foarte incipientă la nivel global.

Captarea și stocarea CO2

OS 2.1.2 CAPTAREA ȘI STOCAREA CARBONULUI

Obiectivul prevede „*investiții în tehnologii CCS pentru a permite captarea CO2 la sursă (de exemplu, în centralele termoelectrice pe bază de cărbune)*”. Exemplul centralelor pe cărbune cu CCS este unul nefericit, mai ales ca România își propune închiderea acestora până în 2031, deci ar fi o investiție inutilă. Tehnologiile de captare nu sunt destul de mature și dovedite să funcționeze la scală. În plus acestea reduc eficiența energetică a centralelor, deoarece presupun un consum suplimentar de energie, deci nu le vedem utilizate în producerea electricității unde avem tehnologii viabile fără emisii de carbon. Considerăm că stocarea ar trebui să aibă loc mai degrabă în industria non-energetică, acolo unde emisiile nu pot fi altfel evitate. Mai mult, conform strategiei, operatorii din industria petrol și gaze din România vor trebui să pună la dispoziție o capacitate de stocare a CO2 de 9 mil. tone/an până în 2030 (p. 57). Va fi important de știut de unde va proveni acest carbon, cum va fi captat și utilizat.

Exploatarea resurselor

OS 2.2.2 EXPLOATAREA ȘI UTILIZAREA SUSTENABILĂ A TUTUROR TIPURILOR DE RESURSE ENERGETICE PRIMARE CARE POT CONTRIBUI LA ATINGEREA ȚINTELOR ȘI OBIECTIVELOR CLIMATICE

Nuclear

Obiectivul menționează că „*analizele privind necesitatea îndeplinirii obiectivelor și țăintelor de mediu și securitate energetică, siguranță în aprovizionare și diversificarea surselor pentru un mix energetic echilibrat, care să asigure tranziția către un sector energetic cu emisii reduse de gaze cu efect de seră și un preț al energiei suportabil pentru consumatori, relevă faptul că investițiile în capacități de generare din surse nucleare reprezintă una dintre soluțiile optime de acoperire a deficitului de capacitate de producție de energie electrică previzionat pentru*

¹⁴ <https://gravitricity.com/technology/>

¹⁵

<https://balkangreenenergynews.com/romania-to-turn-17-coal-mines-into-gravity-energy-storage-systems/>

2028-2035 ca urmare a atingerii duratei limită de operare a mai multor capacități existente bazate pe combustibili fosili.” Cu privire la acest paragraf, vă rugăm să publicați analizele la care faceți referire. Conform planurilor guvernului energia nucleară are nevoie de subvenții pentru a putea fi construită - CFD-urile pentru nuclear, care vor duce la creșterea costului cu energia care se va reflecta în factura consumatorilor, iar riscul de întârziere al proiectelor va conduce la o creștere și mai mare a prețului energiei, deci ar afecta obiectivul de accesibilitate dar și pe cel de securitate. De asemenea, ar trebui menționate concret capacitățile cărora li se va extinde durata de viață, dar și capacitățile nou construite (în MW).

Biometan

Obiectivul menționează începerea producției de biometan și injectarea lui în rețeaua de gaze. În cazul biometanului, considerăm este importantă trasabilitatea surselor de producție. Trebuie monitorizată și interzisă utilizarea lemnului primar în producerea de biometan sau alte resurse energetice pe bază de lemn precum peleții. La p. 31, strategia menționează un potențial de 65 TWh/an în anul 2050, având ca surse: 60% - culturi energetice, 17% - reziduuri forestiere, (13% - paie, 7% - gunoi de grajd și 4% - deșeuri biologice. Aici este important de făcut diferența de sustenabilitate între culturile energetice și reziduurile de biomasă. Culturile energetice utilizează din spațiu agricol destinat industriei alimentare sau conduc la schimbarea destinației solurilor. Astfel pot ajunge să aibă de fapt mai multe emisii și un impact negativ. Este important de analizat în ce contexte se dezvoltă aceste culturi energetice.

Metan sintetic

Conform celor descrise în acest obiectiv, metanul sintetic se obține din hidrogen și dioxid de carbon, acesta din urmă putând fi captat din alte surse de generare a energiei electrice. Considerăm că este important de menționat ce fel de hidrogen se va lua în considerare pentru producerea metanului sintetic. Dacă vorbim de hidrogen verde, considerăm că lanțurile de producție și aprovizionare sunt mult prea lungi pentru a produce un alt gaz, crescând și mai mult ineficiența acestuia. În privința dioxidului de carbon captat la sursele de generare a energie electrice, considerăm că aceasta nu este o utilizare eficientă a tehnologiei CCS și nu ar trebui folosită în acest mod (vezi OS 2.1.2). De asemenea, este important cum va fi utilizat metanul sintetic, pentru că va fi probabil, la fel ca hidrogenul, un produs foarte scump. În acest moment nu vedem necesitatea producerii metanului sintetic, mai ales pentru utilizarea lui în rețele de gaze.

Hidrogen

Obiectivul menționează extinderea producției de hidrogen și a infrastructurii aferente, însă nu menționează ținte concrete. De asemenea, mai aduce aminte de proiectele de finanțare a rețelelor inteligente de gaze din PNRR. Amintim că rețeaua de gaze „hydrogen-ready” a fost eliminată din PNRR, dar și din PODD, deci nu mai vedem necesară menționarea ei aici. Faptul că s-a renunțat la proiect indică faptul că este unul ineficient, iar industria din România nu este pregătită. Hidrogenul ar trebui utilizat doar pentru industriile greu de decarbonizat, acesta fiind foarte ineficient. În plus, până acum proiectele (de centrale și

conducte) dezvoltate sub pretextul „hydrogen ready” nu conțin date tehnice despre adaptarea pentru trecerea la hidrogen 100%. În cazul centralelor CCGT, dacă energia electrică din surse regenerabile este transformată în hidrogen, 60% din energie se pierde prin conversie¹⁶. Astfel, prin aceste conversii succesive, din 1 MWh de energie regenerabilă produsă inițial prin arderea hidrogenului se produc doar 0,32 MWh. Acest lucru nu este în conformitate cu principiul UE - întâietatea eficienței energetice și va face sistemul de alimentare mai costisitor și intensiv energetic. De asemenea, comunicarea Comisiei din Februarie asupra țințelor pentru 2040 relevă o scădere a ținței de producție a hidrogenului, de la 10 la 3 milioane de tone până în 2030.¹⁷ Acest lucru transmite un semnal clar, că nu ne putem baza întreaga decarbonizare pe hidrogen, și ar trebui să fie luat în considerare de toate statele membre, inclusiv România, la planificarea energetică.

Cu privire la rețele de gaze, obiectivul mai menționează că injectarea hidrogenului reprezintă o metodă de utilizarea a energiei regenerabile când există un excedent de producție sau prețuri negative și că acest lucru ar conduce la reducerea emisiilor de carbon. Menționăm că electrolizoare nu pot funcționa economic doar în aceste situații. Ele au nevoie de un minim de funcționare de 4000 ore pe an pentru ca investiția să fie fezabilă¹⁸. Astfel, este nevoie de capacități dedicate de producție. În privința emisiilor, o utilizare de 20% hidrogen verde în rețeaua de gaze aduce o reducere de emisii de doar 7% și o creștere a costurilor combustibilului cu 33%¹⁹.

Obiectivul menționează și producția de hidrogen din gaze fosile cu captarea și stocarea dioxidului de carbon (CO₂), însă acest proces nu este dovedit a fi eficient pentru că stocarea nu e dovedita la scară largă. În plus, dacă se iau în considerare și scurgerile de metan din industria de gaze, hidrogenul produs cu captarea carbonului poate ajunge să aibă emisii similare cu cele ale hidrogenul clasic, produs prin reformarea metanului²⁰. Obiectivul ar trebui să menționeze cantitate de hidrogen planificată a fi produsă în acest fel, dar și prin piroliza metanului.

Obiectivul mai face referire la „ultimele descoperiri în materie de hidrogen natural” și posibilitatea ca astfel de rezerve să existe și în România. Vă rugăm să indicați studiile care atestă descoperirea de rezervoare semnificative de hidrogen natural care pot fi utilizate/exploatate și orice dovadă că în România ar exista surse de hidrogen natural. Până

¹⁶

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/Transporting%20Pure%20Hydrogen%20by%20Repurposing%20Existing%20Gas%20Infrastructure_Overview%20of%20studies.pdf

¹⁷

<https://www.spglobal.com/commodityinsights/en/market-insights/latest-news/energy-transition/020624-eu-2040-emissions-target-outlines-large-role-for-hydrogen>

¹⁸

https://bankwatch.ro/wp-content/uploads/2023/01/WWF_Romania_si_Bankwatch_Analiza_Hidrogen.pdf

¹⁹

https://bankwatch.ro/wp-content/uploads/2023/01/WWF_Romania_si_Bankwatch_Analiza_Hidrogen.pdf

²⁰

https://bankwatch.ro/wp-content/uploads/2023/01/WWF_Romania_si_Bankwatch_Analiza_Hidrogen.pdf

când nu se fac prospecții și studii la nivel național, strategia energetică nu se poate baza pe un gaz rar, nedescoperit încă la scară largă.

Cărbune

Deși obiectivul nu menționează continuarea exploatarei resurselor de cărbune, strategia face referire la p.22 la un studiu conform căruia „*au fost identificate două tehnologii de valorificare a cărbunelui cu scop non-energetic ce ar putea fi implementate în România: utilizarea cărbunilor pentru producția de îngrășăminte organo-minerale și tehnologia de depolimerizare a cărbunelui pentru producția de diesel sintetic (tehnologia KDV).*” Vă rugăm să faceți disponibil în spațiul public acest studiu. Ar trebui menționat și în cadrul obiectivelor dacă guvernul planifică păstrarea unor mine de cărbune deschise pentru utilizări non-energetice și care ar fi acestea.

Țiței

De asemenea, obiectivul nu menționează nici planuri pentru noi exploatări de țiței. Cu toate acestea, analiza contextului precizează că „*rezervele sigure de țiței și gaze naturale se pot majora prin implementarea de noi tehnologii care să conducă la creșterea gradului de recuperare în zăcăminte*” (p.22), iar OS 1.1. face referire la diversificarea surselor de import ale țițeiului. În cazul acestui obiectiv, ar trebui specificat care sunt măsurile pentru diversificarea importurilor de țiței. Totodată, cu privire la consumul de țiței, ar trebui menționate cantitățile utilizate în prezent și eforturile pe care le va face România în domeniul mobilității pentru a reduce pe viitorul consumul de carburant.

Industrie

OS 4.4. ASIGURAREA ACCESIBILITĂȚII COSTURILOR PENTRU CONSUMATORII INDUSTRIALI

Obiectivul se referă la „*implementarea de scheme de plafonare a prețurilor și mecanisme de compensare pentru a proteja consumatorii industriali împotriva volatilității prețurilor pe piața de energie.*” În legătură cu acesta, în strategie se face referire la eliminarea certificatelor ETS cu titlul gratuit pentru industrie (p. 65). Considerăm că pentru a se putea adapta la creșterea prețurilor ETS industria trebuie să aibă opțiuni viabile de decarbonizare, în loc să facă eforturi financiare suplimentare pentru plata certificatelor. Investițiile începute acum vor scuti industria de povara financiară a CO2 după 2030. Subvențiile acordate la energie ar trebui să oblige producătorii la un plan de reducere a emisiilor și de tranziție. Sub forma actuală măsura sfidează de fapt scopul politicii ETS. De asemenea, subvențiile la energie pot fi considerate ajutoare de stat pentru combustibili fosili, care ar trebui să fie reduce și eliminate în anii următori.

Bună guvernare/transparență

OS 5.4.1. DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII STATULUI DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI ȘI DE IMPLEMENTARE A POLITICILOR PUBLICE

Mediu de reglementare cooperant și transparent

De cele mai multe ori consultările se fac superficial iar ministerele nu răspund la observațiile transmise de public. Acest lucru s-a întâmplat și în cazul PNIESC în ianuarie 2024, când ministerul a organizat dezbateri publice abia după solicitarea societății civile. De asemenea, nici până în acest moment nu a publicat observațiile primite și răspunsurile la acestea, deși PNIESC trebuia depus până la 30 iunie 2024. În cazul acestei strategii energetice, deși a fost pusă în consultare pe 14.06 până pe 13.07, dezbaterile publice au fost anunțate abia pe 27.06 pentru 03.07, deci la 4 zile lucrătoare distanță și la 2 săptămâni după publicarea în consultare publică. Acest fapt limitează capacitatea persoanelor relevante de a participa și descurajează de fapt implicarea. De asemenea, în Nota de fundamentare este specificat că "Ministerul Energiei va organiza dezbateri publice la care vor fi invitați reprezentanți ai asociațiilor de profil." Cu toate acestea, pe lista menționată în document nu apar ONG-urile de mediu, deși acestea sunt parteneri constanți ai ministerului în dezvoltarea politicilor publice din sectorul energetic. Credem că principiile menționate aici ar trebui să fie implementate chiar începând cu această strategie. Considerăm că acest proces nu reprezintă o dezbatere publică reală, termenele nefiind rezonabile pentru o analiză detaliată și comunicarea tuturor observațiilor și pentru organizarea unei participări publice adecvate.

Mai mult decât atât, tranziția către neutralitate climatică ar trebui să includă mai multe procese participative, care să implice inclusiv comunitățile și să le ofere un cuvânt în ceea ce privește transformarea profundă prin care vor trece. Comunitățile, societatea civilă și toate părțile afectate dețin cunoștințe și practici valoroase care pot contribui și ghida tranziția justă și decarbonizarea. Ar trebui să se conceapă și să se urmărească mecanisme de implicare specifice și inovații sociale pentru a promova acceptarea publică și pentru a spori susținerea și asumarea publică a tranziției.

V. Programe

În general, este nevoie de identificarea nevoii de investiții și a surselor de finanțare pentru fiecare obiectiv. Modul cum sunt prezentate acum nu reflectă aproape la niciun program prezentat nevoia de finanțare și posibilele surse. În continuare programele vizate nu implică finanțare pentru pompe de căldură, fie ele industriale sau individuale. 10 din 36 din programele listate vizează dezvoltarea sau susținerea combustibililor fosili, în speță gazul și țițeiul.